

Pres. Rb. Amsterdam, 24 december 1993,
Hoffman's Honger

AUTEURSRECHT – FILMWERK

Geen rechtsgeldige afwijking van wettelijk vermoeden van overdracht auteursrecht

- Voorshands kan niet worden aangenomen dat tussen Allarts en eisers sub 2 rechtsgeldig is afgeweken van het in art. 45d Auteurswet 1912 neergelegde wettelijk vermoeden van overdracht van de exploitatierechten van een filmwerk aan de producent.

Dit vermoeden is immers aan de producent toegekend om hem, als partij die in het algemeen het financiële risico draagt, een ongestoorde exploitatie van het filmwerk te verzekeren. Ter compensatie van dat risico kent art. 45d Auteurswet 1912 de producent de zekerheid toe dat exploitatie van het filmwerk niet door verbodsacties van onder meer uitvoerende kunstenaars kan worden gefrustreerd.

- aangenomen dat van dat vermoeden alleen bij schriftelijke overeenkomst tussen de uitvoerend kunstenaars en producent uitdrukkelijk en ondubbelzinnig kan worden afgeweken.

Gezien deze, uit de wetsgeschiedenis van de Wet Naburige Rechten blijkende, strekking van de regeling van het wettelijk vermoeden van overdracht moet voorshands worden aangenomen dat van dat vermoeden alleen bij schriftelijke overeenkomst tussen de uitvoerend kunstenaars en producent uitdrukkelijk en ondubbelzinnig kan worden afgeweken. Noch de verwijzing naar de algemene voorwaarden in de overeenkomsten met eisers sub 2a noch de tekst van de quitclaim die eisers sub 2b ondertekenden voldoen- zo wordt voorlopig geoordeeld- aan de eisen die aan schriftelijk tegenbewijs tegen het wettelijk vermoeden van overdracht moeten worden gesteld. Bovendien is voorshands niet aannemelijk geworden dat Casting Company door Allarts was gemachtigd om deze bijzondere voorwaarde met eisers sub 2a overeen te komen of in de quitclaim van eisers sub 2b te vermelden.

Overdracht als toekomstig recht mogelijk

- Dit wordt niet anders door de omstandigheid dat de overdracht van rechten aan Allarts ingevolge artikel 45d Auteurswet 1912 eerst zou plaatsvinden vanaf het tijdstip dat de film is voltooid. Ook toekomstige rechten zijn immers voor overdracht vatbaar. Dat de overdracht van rechten door Allarts aan VPRO rechtsgeldig heeft plaatsgevonden wordt vooralsnog aangenomen nu dit niet voldoende gemotiveerd is betwist.

Vindplaatsen: AMI 1994, p. 194, m.nt. Kabel

Pres. Rb Amsterdam, 24 december 1993

(W. Tonkens-Gerkema)

[...]

1. Casting Company BV i.o., gevestigd te Amsterdam, 2a. W. Becker (en 12 anderen) en

2b. R. Moore (en 6 anderen), eisers, procureur mr J. Lensink

tegen

Omroepvereniging VPRO, gevestigd te Hilversum, gedaagde, procureur

mr H.J.M. Boukema

[...]

Gronden van de beslissing:

I. In dit vonnis wordt uitgegaan van de volgende feiten:

a. Bij door beide partijen ondertekende opdrachtbevestigingen/offertes van 28 januari en 8 februari 1993 zijn Casting Company en Allarts TV Productions BV overeengekomen dat Casting Company werkzaamheden zou verrichten ten behoeve van het door Allarts te produceren filmwerk Hoffman's Honger.

b. Casting Company heeft uit hoofde van eerstgenoemde overeenkomst op verzoek en voor rekening van Allarts namens Allarts zogenaamde talent-overeenkomsten gesloten met door Casting Company aangezochte acteurs (eisers sub 2a). In deze talentovereenkomsten zijn algemene voorwaarden van toepassing verklaard. In deze algemene voorwaarden is onder meer bepaald:

'1. In deze Voorwaarden wordt verstaan onder 'lid': het lid van de Beroepsvereniging voor Stemmen-, Modellen-, Acteurs- en Castingburo's (SMAC);

'talent': de natuurlijke persoon of rechtspersoon die de opdracht van de opdrachtgever aanvaardt en uitvoert;

'opdrachtgever': de natuurlijke persoon, maatschap, vennootschap of rechtspersoon die aan het talent opdraagt werkzaamheden te verrichten;

2.1. Overeenkomsten waarop de onderhavige voorwaarden van toepassing zijn, komen tot stand tussen de opdrachtgever en het talent. Bij de totstandkoming van deze overeenkomsten bemiddelt het lid slechts. Het lid is bij de overeenkomst geen partij.

3.1. Indien niet uitdrukkelijk schriftelijk anders is overeengekomen verkrijgt de opdrachtgever, wanneer deze zijn verplichtingen uit hoofde van deze overeenkomst volledig is nagekomen, het recht tot een eenmalige openbaarmaking van de bijdrage voor het

verspreidingsgebied en conform de bestemming als bij de opdracht is overeengekomen.

1 0.4. Het talent verleent aan de opdrachtgever het recht als bedoeld in artikel 3.1 onder de opschortende voorwaarde dat volledig aan het talent en aan het lid zijn voldaan de bedragen: - die de tegenprestatie vormen voor door het talent ten behoeve van de opdrachtgever verrichte of te verrichten werkzaamheden en/ of- die de tegenprestatie vormen voor door het lid ten behoeve van de opdrachtgever verrichte diensten/of-die verschuldigd zijn uit hoofde van enig tekortschieten in de nakoming van de overeenkomst door de opdrachtgever.'

c. De door Casting Company aangezochte (edel)figuranten en oneliners (waaronder eisers sub 2b) hebben een hun door Casting Company voorgelegde werkbrief en quitclaim ondertekend. De quitclaim luidt: *Ondergetekende verklaart hierbij dat hij/zij na uitbetaling van de beloning voor zijn/haar medewerking bij het vervaardigen van genoemde productie door dit schrijven rechtmatig en voor altijd afstand doet van enig en ieder recht, eigendom of belang dat hij/zij kan hebben of ooit gehad heeft in bovengenoemde productie. De producent heeft en behoudt hetzelfde recht voor exclusief nut en voordeel, zodat noch de ondergetekende noch enig ander persoon of personen in naam of in opdracht van ondergetekende enig recht, eigendom of belang op genoemde productie of enig deel daarvan zal eisen.*

d. Eisers sub 2 hebben de overeengekomen werkzaamheden verricht.

e. VPRO heeft op 5 juni 1992 met Allarts een overeenkomst gesloten terzake van de productie van het filmwerk Hoffman's Honger.

In deze overeenkomst is onder meer bepaald:

14.2. Indien de VPRO een beroep doet op ontbinding op grond van een van de omstandigheden genoemd in dit artikel [waaronder surséance en faillissement],(...) Allarts verplicht zich in een dergelijk geval het auteursrecht op het reeds opgenomen beelden geluidsmateriaal, (...) als ook de overige rechten welke noodzakelijk zijn om het programma te kunnen voltooien en exploiteren, over te dragen aan de VPRO, voor zover deze rechten op dat moment niet reeds in het bezit van de VPRO zijn. (...)

f Op 30 juni 1993 heeft Allarts surséance van betaling aangevraagd.

g. Conform artikel 14.2 van de overeenkomst d.d. 5 juni 1992 heeft VPRO de overeenkomst opgezegd. Allarts heeft bevestigd dat VPRO alle rechten op de productie van Allarts had verworven.

h. Allarts is op 30 juli 1993 door de arrondissementsrechtbank te 's-Gravenhage in staat van faillissement verklaard.

i. VPRO heeft nadien het door Allarts vervaardigde beelden geluidmateriaal verkregen en heeft het filmwerk voltooid. De voor rekening van VPRO gekomen kosten belopen ruim f 3,2 miljoen.

j. VPRO is voornemens het filmwerk Hoffman's Honger in vier delen op de televisie te vertonen, voor het eerst op 12 december 1993.

2. Eisers vorderen in dit geding:

voorzover mogelijk uitvoerbaar bij voorraad en op de minuut, gedaagde:

I. Primair:

a. te verbieden om, onmiddellijk na betekening van het ten deze te wijzen vonnis, het filmwerk 'Hoffman' s Honger' direct of indirect openbaar te (doen) maken en/ of te (doen) verveelvoudigen, het ter beschikking stellen aan derden daaronder begrepen;

b. te veroordelen tot betaling aan eiseres sub I van een dwangsom van f 250 000,- per overtreding van het hiervoor sub I genoemde verbod, dan wel, naar keuze van eiseres sub I, voor iedere daaraan gedeelte van een dag daaronder begrepen - dat zij in strijd met genoemd verbod handelt;

I. Subsidiair:

a. te veroordelen om aan eisers sub I en 2 als voorschot op de ver goeding van de schade die eisers sub I en 2 lijden als gevolg van het in het lichaam van de dagvaarding omschreven onrechtmatig handelen door gedaagde, een bedrag van f 37 679,67 te betalen binnen vijf dagen na betekening van het ten deze te wijzen vonnis, althans een bedrag als u EdelAchtbare Heer President in goede justitie zult vermenen te behoren:

Primair en Subsidiair:

II. te veroordelen om aan eiseres sub I en 2 te vergoeden de door eiseres sub I en 2 (voorafgaand aan dit geding) gemaakte kosten van rechtsbijstand, in totaal voorlopig begroot op f 7500,-, althans op een door U Edelachtbare Heer President vast te stellen bedrag, te betalen binnen tien dagen na betekening van het ten deze te wijzen vonnis;

III. te veroordelen in de kosten van het geding.

3. Eisers sub 2 stellen daartoe primair dat zij als uitvoerend kunstenaar een bijdrage hebben geleverd voor de totstandkoming van het filmwerk Hoffman's Honger, zodat zij ieder voor zich het uitsluitend recht hebben toestemming te verlenen voor de door de VPRO aangekondigde tv-uitzending daarvan. Zij kunnen niet geacht worden dit recht aan de producent Allarts te hebben overgedragen, nu zij met Allarts anders zijn overeengekomen in de zin van art. 45d Auteurswet 1912. Voor eisers sub 2a is dit gebeurd in de hiervoor onder I b weergegeven algemene voorwaarden die op de door Casting Company namens Allarts met hen gesloten talentovereenkomst toepasselijk zijn verklaard. Daarbij hebben eisers sub 2a aan Allarts toestemming gegeven voor eenmalige openbaarmaking van het filmwerk onder de opschortende voorwaarde dat hun honorarium en dat van Casting Company zal zijn betaald. Eisers sub 2b hebben in de hiervoor onder I c aangehaalde quitclaim, afstand gedaan van hun rechten na uitbetaling van hun beloning. Allarts heeft niet, althans niet volledig, betaald en daarmee staat vast dat niet is voldaan aan de opschortende voorwaarde. Allarts heeft dus niet van eisers het recht verkregen om het filmwerk en daarmee de uitvoeringen van eisers sub 2 openbaar te maken. Nu Allarts dit recht niet heeft verkregen heeft zij het ook niet kunnen overdragen aan de VPRO. Bovendien heeft Allarts het filmwerk niet voltooid, zodat zij de

exploitatie-rechten van het filmwerk nog niet had verkregen, aldus eisers.

4. Ter afwering van de vordering van eisers sub 2 voert VPRO aan dat zij op grond van het bepaalde in de overeenkomsten tussen VPRO en Allarts alle rechten van Allarts op het filmwerk heeft verworven en dat zij dus de rechten bezit van de producent als bedoeld in artikel 45a-g Auteurswet 1912 jo. artikel 4 Wet op de Naburige Rechten. VPRO beroept zich op het wettelijk vermoeden van overdracht van de rechten van de maker aan de producent op grond van het bepaalde in artikel 45d Auteurswet 1912. VPRO betwist dat eisers sub 2 en Allarts schriftelijk zijn overeengekomen dat Allarts afstand deed van haar rechten uit genoemd artikel. VPRO betwist verder dat Allarts aan Casting Company ooit volmacht heeft verleend om namens haar afstand van die rechten te doen. De onderlinge afspraken tussen eisers onderling binden de VPRO niet en Allarts evenmin, aldus VPRO.

5. Dit verweer treft doel.

Voorshands kan niet worden aangenomen dat tussen Allarts en eisers sub 2 rechtsgeldig is afgeweken van het in art. 45d Auteurswet 1912 neergelegde wettelijk vermoeden van overdracht van de exploitatie-rechten van een filmwerk aan de producent. Dit vermoeden is immers aan de producent toegekend om hem, als partij die in het algemeen het financiële risico draagt, een ongestoorde exploitatie van het filmwerk te verzekeren. Ter compensatie van dat risico kent art. 45d Auteurswet 1912 de producent de zekerheid toe dat exploitatie van het filmwerk niet door verbodsacties van onder meer uitvoerende kunstenaars kan worden gefrustreerd. Gezien deze, uit de wetsgeschiedenis van de Wet Naburige Rechten blijkende, strekking van de regeling van het wettelijk vermoeden van overdracht moet voorshands worden aangenomen dat van dat vermoeden alleen bij schriftelijke overeenkomst tussen de uitvoerend kunstenaars en producent uitdrukkelijk en ondubbelzinnig kan worden afgeweken. Noch de verwijzing naar de algemene voorwaarden in de overeenkomsten met eisers sub 2a noch de tekst van de quitclaim die eisers sub 2b ondertekenden voldoen- zo wordt voorlopig geoordeeld- aan de eisen die aan schriftelijk tegenbewijs tegen het wettelijk vermoeden van overdracht moeten worden gesteld. Bovendien is voorshands niet aannemelijk geworden dat Casting Company door Allarts was gemachtigd om deze bijzondere voorwaarde met eisers sub 2a overeen te komen of in de quitclaim van eisers sub 2b te vermelden.

6. Gezien het vorenstaande moet zozeer rekening worden gehouden met de mogelijkheid dat in een bodemprocedure zal worden geoordeeld dat Allarts het haar als producent toekomstend wettelijk vermoeden van overdracht van exploitatie-rechten op het filmwerk niet heeft prijsgegeven, dat toewijzing van de gevraagde voorzieningen in kort geding op de primair aangevoerde grondslag niet is gerechtvaardigd.

7. Dit wordt niet anders door de omstandigheid dat de overdracht van rechten aan Allarts ingevolge artikel 45d Auteurswet 1912 eerst zou plaatsvinden vanaf het

tijdstip dat de film is voltooid. Ook toekomstige rechten zijn immers voor overdracht vatbaar. Dat de overdracht van rechten door Allarts aan VPRO rechtsgeldig heeft plaatsgevonden wordt vooralsnog aangenomen nu dit niet voldoende gemotiveerd is betwist.

8. Eisers sub 2a hebben nog aangevoerd dat de overeenkomsten die zij hadden gesloten op 11 november 1993 door middel van een schriftelijke kennisgeving zijn ontbonden en dat ook om die reden de VPRO hun bijdragen niet zonder hun toestemming openbaar kan maken.

9. Ook dit argument gaat niet op.

Gezien de hiervoor beschreven strekking van de wettelijke regeling moet vooralsnog worden aangenomen dat het wettelijk vermoeden van overdracht van rechten aan de producent van kracht wordt in weerwil van de ontbinding van de overeenkomsten met de uitvoerend kunstenaars. Zou dat anders zijn, dan zouden de uitvoerend kunstenaars op deze wijze de werking van het wettelijk vermoeden kunnen verhinderen.

10. Eisers sub 2 hebben tenslotte nog als grondslag voor hun vorderingen aangevoerd dat zij uit hoofde van hun portretrecht een redelijk belang als bedoeld in artikel 21 Auteurswet 1912 hebben om zich te verzetten tegen openbaarmaking van hun portret daar zij als acteur juist hun inkomsten verwerven uit de exploitatie van hun portret. VPRO handelt verder onrechtmatig door in strijd te handelen met het portretrecht van eisers sub 2, waardoor zij schade lijden.

11. Deze grondslag kan de vorderingen niet dragen. Voorshands kan niet worden aangenomen dat de omstandigheid dat eisers sub 2 van de producent geen volledige betaling voor hun werkzaamheden hebben ontvangen bij afweging van de betrokken belangen voor eisers sub 2 een voldoende redelijk belang zou opleveren om zich tegen de voorgenomen openbaarmaking van het filmwerk te verzetten. Om diezelfde reden kan voorshands ook geen onrechtmatig handelen van de VPRO worden aangenomen.

12. Op grond van het vorenstaande zijn bij vonnis van 9 december 1993 spoedshalve de primair gevraagde voorzieningen geweigerd en worden thans ook de overige voorzieningen geweigerd, met veroordeling van eisers, als in het ongelijk gestelde partij, in de kosten van het geding. Bij een afzonderlijke beslissing over de gestelde nietigheid van de dagvaarding ten aanzien van Casting Company heeft VPRO geen belang meer.

Beslissing:

1. Weigert de gevraagde voorzieningen voor het overige.

2. Veroordeelt ieder der eisers, des dat de één betalende de anderen zullen zijn bevrijd, in het geheel van de kosten van dit geding, tot op heden aan de zijde van VPRO begroot op f 275,- wegens vastrecht en op f 800,- aan salaris procureur.

3. Verklaart dit vonnis uitvoerbaar bij voorraad.

